

УКРАЇНА У СВІТОВІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ (СОТ): РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Якубенко Галина, ст. IV-го курсу, гр. ОПвн-41

Науковий керівник – к.е.н. Дончак Л. Г.

Вінницький інститут економіки

Світова організація торгівлі (СОТ) – це провідна міжнародна економічна організація, до складу якої увійшли 159 країн, на долю яких припадає більше 97% обсягів світової торгівлі, близько 85% світового ВВП та понад 85% населення світу. Після приєднання ряду країн, які зараз є кандидатами на вступ, у рамках СОТ здійснюватиметься майже весь світовий торгівельний обіг товарів та послуг. Тому членство у СОТ стало на сьогодні практично обов'язковою умовою для будь-якої країни, що прагне інтегруватися у світове господарство.

При цьому, майже 30 країн перебувають у стадії переговорного процесу про вступ до СОТ, зокрема: Алжир, Андорра, Азербайджан, Багами, Білорусь, Бутан, Боснія і Герцеговина, Вануату, Ємен, Кабо-Верде, Казахстан та інші.

Дослідженням проблем та перспектив розвитку України у СОТ присвячені праці таких авторів, як Т. Циганкова, В. Мазуренко, О. Білорус, В. Кириченко, К. Кривонос, П. Саблук, Б. Дмирук та ін.

Цілі СОТ визначено в преамбулі Марракеської Угоди про утворення СОТ. Основними з них є: підвищення життєвого рівня; забезпечення повної зайнятості населення; постійне зростання доходів і ефективного попиту; розширення виробництва товарів і послуг та торгівлі ними; оптимальне використання світових ресурсів згідно з цілями сталого розвитку; захист і збереження навколишнього середовища; забезпечення

для країн, що розвиваються і найменш розвинених країн такої участі в міжнародній торгівлі, яка б відповідала потребам їх економічного розвитку.

Регулювання міжнародної торгівлі в рамках СОТ здійснюється на базі основних правил і принципів, серед яких одним з найважливіших є принцип недискримінації, який полягає в наданні членами СОТ одна одній однаково сприятливих умов [2, с. 157].

Доцільно відзначити, що входження в систему СОТ сприяє:

- заохоченню конкуренції, яка стимулює ефективне вітчизняне виробництво, знижує ціни та підвищує якість вітчизняної продукції;
- зменшенню тарифних і нетарифних торговельних бар'єрів, що дозволяє підвищити ефективність зовнішньоекономічної діяльності держави;
- оптимізації діяльності і зниженню витрат компаній;
- створенню сприятливого клімату для торгівлі та інвестицій, припливу капіталу у країну тощо.

Що стосується України, то процес приєднання її до системи СОТ розпочався 30 листопада 1993 року і з того часу це питання набуло актуальності та зацікавило багатьох аналітиків та дослідників економічного спрямування. Лише 16 травня Україна стала 152-им офіційним членом СОТ.

До приєднання до СОТ в Україні діяла середня ставка на сільгосппродукти в розмірі 13,8%, а після вступу максимальна ставка становить 11%. У 2011 р. чинна середня ставка знизилася від рівня, що діяв до вступу до СОТ, майже на третину – до 9,5%. Переважне зниження мит припало на окремі продукти, за яким раніше ставки були досить високими. Серед них найбільш відчутним стало зниження митних зборів на імпорт «чутливих продовольчих товарів, які виявилися незахищеними перед більш серйозними конкурентами на зовнішньому ринку [1, с. 48].

У підсумку: в 2010 р. 37,4% загального обсягу імпорту надійшло на територію України на безмитній основі. Крім того, для половини всього імпорту ставки митних зборів не перевищували 10%, і лише 13% імпорту сільгосппродукції у вартісному вираженні ввозилося за ставками митних зборів понад 10% [3, с. 27].

Крім зниження мит на імпорт, Україна також зобов'язалася не застосовувати мінімальні експортні ціни, знизити експортні мита, не субсидувати експорт сільськогосподарської продукції. А також Україна не повинна встановлювати ніяких кількісних обмежень на експорт.

Наслідки вступу України до СОТ доцільно розглянути на прикладі розвитку тваринництва і рослинництва. Так, до 2008 р. в країні спостерігалось збільшення дефіциту торгового балансу щодо свинини, переважно, завдяки збільшенню імпорту внаслідок зростання споживання цього продукту. Однак, після 2008 р. обсяг виробництва свинини значно збільшився (у 2010 р. виробництво свинини зросло на 19,9%, а в 2011 р. приріст становив додатково 11,6%). Тому, сьогодні можна сказати, що Україна повністю забезпечує себе яловичиною, а рівень самозабезпечення становить близько 80%.

Рослинництво також характеризується швидкими темпами розвитку. Так, завдяки винятково багатому врожаю ячменю у 2008-2009 рр. український експорт цієї культури в 2008-2010 рр. досяг 30,6% світового обсягу. Крім того, Україна є одним із найбільших виробників соняшникової олії в світі. В 2011 р. сільськогосподарський торговий баланс України сягнув 6,5 млрд. дол. США[1, с.50].

За словами урядового уповноваженого з питань європейської інтеграції Валерія П'ятницького, світова економічна криза значно знизила очікуваний ефект від вступу в СОТ. З іншого боку, додає він, вступ до СОТ дозволив Україні провести переговори про асоціацію з Європейським

союзом, укласти договори про зону вільної торгівлі з Європейською асоціацією вільної торгівлі та іншими країнами [5].

Якщо проаналізувати динаміку зовнішньоекономічної торгівлі в Україні за 2000-2012 рр., то бачимо що в останні роки 2010 по 2012 рр. зовнішньоторговельний оборот зростає (рис. 1).

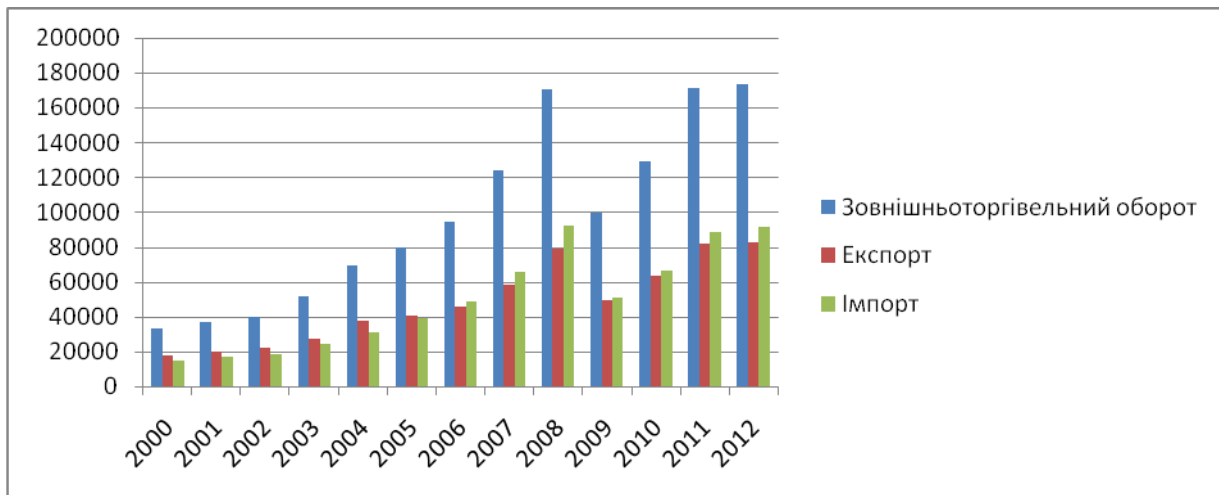

Рис. 1 Динаміка зовнішньоекономічної торгівлі в Україні за 2000-2012 рр.
(млн. дол. США)

Отже, практично всі великі держави зараз є членами СОТ. Крім суто економічних переваг, які досягаються шляхом зниження бар'єрів у торгівлі, система СОТ позитивно впливає на політичну і соціальну ситуацію в країнах, а також на індивідуальний добробут громадян.

Література

1. Кривонос К. Україна і СОТ: торгові зобов'язання та попередні результати/ К. Кривонос // Пропозиція. – 2013. - №3. –С. 48-51.
2. Лекарь, А. С. Основні риси та базові принципи системи вирішення спорів в рамках світової організації торгівлі (СОТ) [Текст] / А. С. Лекарь // Бюлетень Міністерства юстиції України : загальнодержавне науково-практичне фахове видання. - 2012. - № 4. - С. 156-164.
3. Патица Н. І. Світова організація торгівлі (СОТ) і розвиток економік країн нових членів/ Н. І. Патица // Економіка та держава. – 2012. - №4. –С. 25-29.
4. Ринкові позиції вітчизняних сільськогосподарських виробників у контексті членства України в СОТ / Л. В. Козак // Економіка АПК. - 2013. - № 1. - С. 55-60
5. Чи були переваги від СОТ? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/press_review/2013/05/130523_ukr_press2305.shtml